

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з підготовки педагогічних працівників навчально-методичних центрів
цивільного захисту та безпеки життєдіяльності до атестації

м. Чернігів
2015

Методичні рекомендації з підготовки педагогічних працівників навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності до атестації

Автор-укладач – методист обласного методичного кабінету БЖД населення навчально-методичного центру ЦЗ та БЖД Чернігівської області Михайленко С.В.

Методичні рекомендації розроблені з метою надання допомоги педагогічним працівникам навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності при підготовці їх до атестації відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників України (із змінами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 20.12.2011 р. № 1473 та змінами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 08.08.2013 р. № 1135) із врахуванням особливостей навчальної діяльності у системі ДСНС України.

В даних методичних рекомендаціях розкрито умови для проходження атестації педагогічних працівників, основні заходи підготовки до атестації, надання їм методичної допомоги, а також розкриті зразки основних документів, які можуть бути використані при підготовці педагогічних працівників до атестації.

Методичні рекомендації призначені для використання під час підготовки педагогічних працівників Центрів до атестації.

Обговорено та схвалено на засіданні методичній комісії навчально-методичного центру ЦЗ та БЖД Чернігівської області.
Протокол № 1 від 29.01.2015 р.

Зміст

Загальні положення	4
1. Умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій, педагогічних звань.	5
2. Порядок підготовки педагогічних працівників до атестації	7

Загальні положення

Атестація педагогічних працівників - це система заходів, спрямована на всебічне комплексне оцінювання їх педагогічної діяльності, за якою визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації, присвоюється кваліфікаційна категорія, педагогічне звання.

Метою атестації є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, росту їх професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення престижу й авторитету, забезпечення ефективності навчально-виховного процесу.

Основними принципами атестації є відкритість та колегіальність, гуманне та доброзичливе ставлення до педагогічного працівника, повнота, об'єктивність та системність оцінювання його педагогічної діяльності.

Атестація педагогічних працівників є обов'язковою. Атестація може бути черговою або позачерговою. Чергова атестація здійснюється один раз на п'ять років.

Умовою чергової атестації педагогічних працівників є обов'язкове проходження не рідше одного разу на п'ять років підвищення кваліфікації на засадах вільного вибору форм навчання, програм і навчальних закладів.

Ця вимога не розповсюджується на педагогічних працівників, які працюють перші п'ять років після закінчення вищого навчального закладу.

Атестація всіх категорій педагогічних працівників навчально-методичних центрів передбачає проходження попереднього (не рідше одного разу на п'ять років) підвищення кваліфікації у навчальних закладах післядипломної педагогічної освіти, а також проходження ними додаткової спеціальної підготовки в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту (викладачі, методисти, завідувачі кабінетом інформаційних технологій та лабораторії) та на базових, за регіональним розподілом, курсах (начально-методичних центрах) (майстри (старші майстри) виробничого навчання).

Позачергова атестація проводиться за заявою педагогічного працівника з метою підвищення кваліфікаційної категорії (тарифного розряду) або за поданням начальника Центру з метою присвоєння працівнику кваліфікаційної категорії, педагогічного звання та у разі зниження ним рівня професійної діяльності.

Позачергова атестація з метою підвищення кваліфікаційної категорії може проводитися не раніше як через два роки після присвоєння попередньої.

Атестація педагогічних працівників проводиться послідовно. Наприклад, працівник, який має кваліфікаційну категорію «спеціаліст» атестується на категорію «спеціаліст другої категорії». Разом з тим, Типовим положенням не забороняється педагогічному працівникові претендувати на позачергову атестацію з метою присвоєння більш високої категорії, при наявності у нього рівня професіоналізму і стажу безпосередньої педагогічної роботи, які відповідають вимогам такої категорії.

1. Умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій, педагогічних звань

За результатами атестації педагогічним працівникам присвоюються кваліфікаційні категорії: «спеціаліст», «спеціаліст другої категорії», «спеціаліст першої категорії», «спеціаліст вищої категорії».

Кваліфікаційна категорія «спеціаліст» присвоюється педагогічним працівникам з повною вищою освітою, діяльність яких характеризується: здатністю забезпечувати засвоєння слухачами програм; знанням основ педагогіки, психології, знанням теоретичних основ та сучасних досягнень науки з предмета, який вони викладають; використанням інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових освітніх ресурсів у навчально-виховному процесі; вмінням вирішувати педагогічні проблеми; вмінням установлювати контакт зі слухачами курсів, колегами по роботі; додержанням педагогічної етики, моралі.

Випускникам вищих навчальних закладів, які отримали повну вищу освіту, при прийомі на роботу встановлюється кваліфікаційна категорія «спеціаліст».

Кваліфікаційна категорія «спеціаліст другої категорії» присвоюється педагогічним працівникам, які відповідають вимогам, встановленим до працівників з кваліфікаційною категорією «спеціаліст», та які постійно вдосконалюють свій професійний рівень; використовують диференційований та індивідуальний підхід до слухачів; володіють сучасними освітніми технологіями, методичними прийомами, педагогічними засобами, різними формами позанавчальної роботи та їх якісним застосуванням; застосовують інноваційні технології у навчально-виховному процесі; знають основні нормативно-правові акти у галузі освіти; користуються авторитетом серед колег.

Кваліфікаційна категорія «спеціаліст першої категорії» присвоюється педагогічним працівникам, які відповідають вимогам, встановленим до працівників з кваліфікаційною категорією «спеціаліст другої категорії», та які використовують методи компетентнісно-орієнтованого підходу до організації навчального процесу; володіють технологіями творчої педагогічної діяльності з урахуванням особливостей навчального матеріалу і здібностей слухачів; впроваджують передовий педагогічний досвід; формують навички самостійно здобувати знання й застосовувати їх на практиці; уміють лаконічно, образно і виразно подати матеріал; вміють аргументувати свою позицію та володіють ораторським мистецтвом.

Кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії» присвоюється працівникам, які відповідають вимогам, встановленим до працівників з кваліфікаційною категорією «спеціаліст першої категорії», та які володіють інноваційними освітніми методиками й технологіями, активно їх використовують та поширюють у професійному середовищі; володіють широким спектром стратегій навчання; вміють продукувати оригінальні,

інноваційні ідеї; застосовують нестандартні форми проведення навчальних занять; активно впроваджують форми та методи організації навчально-виховного процесу, що забезпечують максимальну самостійність навчання слухачів; вносять пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу в Центрі.

Педагогічні працівники, які не мають повної вищої освіти й працюють на посадах педагогічних працівників, після отримання відповідної повної вищої освіти атестуються на присвоєння кваліфікаційної категорії «спеціаліст другої категорії» за наявності стажу роботи на педагогічній посаді не менше двох років; «спеціаліст першої категорії» – не менше п'яти років; «спеціаліст вищої категорії» – не менше восьми років.

Педагогічним працівникам, які не мають повної вищої освіти, а також працівникам, які працюють на посадах майстрів виробничого навчання незалежно від рівня здобутої ними освіти за результатами атестації встановлюються тарифні розряди.

При встановленні тарифного розряду враховуються освітній рівень працівника, професійна компетентність, педагогічний досвід, результативність та якість роботи, інші дані, які характеризують його професійну діяльність.

За результатами атестації педагогічним працівникам Центру, які досягли високих показників у роботі, присвоюються педагогічні звання: «викладач-методист», «старший викладач», «майстер виробничого навчання I категорії», «майстер виробничого навчання II категорії».

Педагогічне звання «викладач-методист», може присвоюватися педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії», здійснюють науково-методичну і науково-дослідну діяльність, мають власні методичні розробки, які пройшли апробацію та схвалені науково-методичними установами або професійними об'єднаннями викладачів професійно-технічних та вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, закладів післядипломної освіти.

Педагогічне звання «старший викладач», може присвоюватися педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційні категорії «спеціаліст вищої категорії» або «спеціаліст першої категорії» та досягли високого професіоналізму в роботі, систематично використовують передовий педагогічний досвід, беруть активну участь у його поширенні, надають практичну допомогу іншим педагогічним працівникам.

Педагогічне звання «майстер виробничого навчання I категорії» може присвоюватися майстрам виробничого навчання, які на високому професійному рівні володіють методикою практичного навчання, ефективно застосовують її у роботі та мають стаж роботи на займаній посаді не менш як 8 років і яким встановлено найвищий тарифний розряд.

Педагогічне звання «майстер виробничого навчання II категорії» може присвоюватися майстрам виробничого навчання, які добре володіють методами і прийомами виробничого навчання, майстерно застосовують їх у роботі та мають стаж роботи на займаній посаді не менш як 5 років і яким встановлено найвищий тарифний розряд.

2. Порядок підготовки педагогічних працівників до атестації

Керівництво Центру разом з атестаційною комісією складає списки педагогічних працівників, які плануються до атестації наступного навчального року, і доводить їх до педагогічного колективу установи.

В термін до 10 жовтня до атестаційної комісії подаються заяви педагогічних працівників про позачергову атестацію, про перенесення строку атестації, подання керівника або педагогічної ради про присвоєння працівнику кваліфікаційної категорії, педагогічного звання та у разі зниження ним рівня професійної діяльності.

Працівники, включені до списків осіб, які підлягають черговій атестації, мають право подавати до атестаційної комісії заяви про присвоєння більш високої кваліфікаційної категорії (тарифного розряду).

Якщо позачергова атестація проводиться з ініціативи керівництва, головним в поданні керівника повинна бути аргументована оцінка зниження рівня професійних якостей педагогічного працівника.

Подані педагогічними працівниками заяви (подання керівника) розглядаються на засіданні атестаційної комісії, приймається рішення про включення педагогічного працівника до плану атестації на даний навчальний рік, після чого складається графік атестації і затверджується начальником Центру.

Голові атестаційної комісії
НМЦ ЦЗ та БЖД Чернігівської області

З А Я В А

Прошу атестувати мене позачергово в 20__ навчальному році на відповідність займаній посаді _____ з присвоєнням кваліфікаційної категорії «спеціаліст I категорії». За результатами атестації 20__ року мені було встановлено кваліфікаційну категорію «спеціаліст II категорії».

Підвищення фахової (педагогічної) кваліфікації з висновком щодо відповідності рівня теоретичної підготовки вимогам, встановленим до _____ категорії при _____ пройшов (шла) в 20__ році. Посвідчення № _____ від _____.

Додаткову спеціальну підготовку при _____ пройшов (шла) в 200__ році. Сертифікат № _____ від _____.

“ ____ ” _____ 20__ р.

(Підпис)

Після цього починається безпосередній період підготовки педагогічного працівника до атестації.

В період жовтня-листопада педагогічним працівником оформлюється папка для накопичення матеріалів, а саме планів занять, методичних розробок, сценаріїв заходів, доповідей, дидактичних матеріалів тощо.

Творчий рівень діяльності педагогічного працівника під час атестації може бути оцінено за показниками.

ПОКАЗНИКИ

оцінювання діяльності педагогічних працівників при атестації

Діяльність педагогічного працівника може бути оцінено за десятима показниками, кожен з яких у залежності від підготовки та професійних якостей працівника може мати чотири рівня:

«ВИСОКИЙ»	- 4 бали
«ДОБРИЙ»	- 3 бали
«ЗАДОВІЛЬНИЙ»	- 2 бали
«НЕДОСТАТНІЙ»	- 1 бал

Кваліфікаційна категорія «**Спеціаліст вищої категорії**» педагогічному працівнику може бути присвоєна, якщо у процесі оцінки діяльності він одержав 90-100% від максимально можливих 40 балів, тобто 36-40 балів.

- «**Спеціаліст першої категорії**» – 80-90%, тобто 32-36 балів;
- «**Спеціаліст другої категорії**» – 70-80%, тобто 28-32 балів;
- «**Спеціаліст**» – не менш 50%, тобто не менш 20 балів.

Педагогічне звання «**Викладач-методист**» присвоюється при наявності суми балів як для вищої категорії, але за пунктами 3 і 9 показників оцінки мають бути не нижче 4 балів.

Педагогічне звання «**Старший викладач**» присвоюється при наявності суми балів як для вищої категорії, але за пунктами 3 і 9 показників оцінки мають бути не нижче 3-4 балів.

Педагогічне звання «**Майстер виробничого навчання I категорії**» присвоюється при наявності суми балів як для спеціаліста першої категорії, але за пунктами 6 і 9 показників оцінки мають бути не нижче 3 балів.

Педагогічне звання «**Майстер виробничого навчання II категорії**» присвоюється при наявності суми балів як для спеціаліста другої категорії, але за пунктами 6 і 9 показників оцінки мають бути не нижче 2-3 балів.

Орієнтовний рівень показників може бути визначено за середньою оцінкою членів атестаційної комісії навчально-методичного центру та представника атестаційної комісії при ДСНС України за формою:

Рівень визначення показника (бали)	Коротка характеристика діяльності педагогічного працівника за показниками	Оцінка експертів-членів атестаційної комісії Центру			Оцінка представ. АК ДСНС	Середня оцінка
1. Планування роботи педагогічного працівника (зміст, форми, методи на основі державних вимог і особливостей категорій слухачів навчальної групи) (1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Формальний підхід, без урахування вимог і змісту законодавчих актів і інших нормативно правових документі у сфері цивільного захисту та освіти, особливостей категорій слухачів та регіону, Документація ведеться невдало, сплановані заняття продумані недостатньо і поверхово.					
«Задовільний» (2 бали)	Прагне здійснити планування на основі державних вимог та особливостей групи слухачів, але допускає недоліки через брак професійних знань і вмінь з методики викладання.					
«Добрий» (3 бали)	Планова документація відповідає вимогам, старанний, відповідальний, професійний рівень педагога.					
«Високий» (4 бали)	Педагогічний працівник розробив свою оригінальну систему планування, яка довела оптимальність і результативність організації навчального процесу до потрібного рівня					
2. Уміння коригувати навчальний процес залежно від досягнення результатів (його вдосконалення під час одержання негативних результатів) (1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Байдужість, невміння коригувати навчальний процес, відсутність авторитету					
«Задовільний» (2 бали)	Є прагнення скоригувати свою діяльність на досягнення прогресу в навчальній роботі, проте відсутній досвід такої роботи, нестабільність дій.					

«Добрий» (3 бали)	Вміє отримувати позитивні результати навчального процесу, реально оцінює свої недоліки і вміло знаходить форми і методи корекції.					
«Високий» (4 бали)	Розроблена авторська програма корекції навчального процесу, вміло поєднані індивідуалізація і диференціація навчання. Цілеспрямована робота на слухача.					
3. Науково-методична діяльність (1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Механічне використання інформації, немає прагнення до розробки власних навчально-дидактичних матеріалів					
«Задовільний» (2 бали)	Намагання застосувати аналітичний підхід до власного педагогічного процесу. Педагог намагається створити власний навчально-методичний матеріал, має певні напрацювання					
«Добрий» (3 бали)	Систематична аналітико-узагальнююча діяльність. Наявність власних методичних посібників. Значна кількість власноручно розробленого дидактичного матеріалу.					
«Високий» (4 бали)	Наявність публікацій у педагогічних виданнях. Активна педагогічна діяльність, свій авторський почерк, експериментально-дослідницький характер діяльності.					
4. Матеріальне забезпечення діяльності (1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Невміння використовувати ТЗН, формальний підхід до використання дидактичного матеріалу, до активізації навчального процесу.					
«Задовільний» (2 бали)	Безсистемна робота щодо оптимізації навчального процесу з використанням ТЗН та дидактичних матеріалів.					
«Добрий» (3 бали)	Творча пошукова робота з використанням ТЗН та дидактичних матеріалів.					
«Високий» (4 бали)	Власноручне виготовлення і розробка ТЗН та дидактичних матеріалів, уміння моделювати алгоритм теми, створювати проблемну ситуацію.					

5. Педагогічна техніка (володіння формами, методами навчального процесу)(1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Переказ матеріалу теми за підручником, спрямування на “зазубрювання” тексту.					
«Задовільний» (2 бали)	Доведення теми і мети заняття до слухачів, монотонність викладу матеріалу, відсутність форм активізації навчального процесу.					
«Добрий» (3 бали)	Мотивація важливості теми, що вивчається, збудження допитливості, зацікавленості слухачів, використання знань слухачів для розв’язання проблем					
«Високий» (4 бали)	Педагогічний працівник – коректор навчального процесу. Пошук, експеримент і творча уява слухачів.					
6. Мотивація слухачів до активної пізнавальної діяльності (1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Спрямованість на репродуктивне засвоєння слухачами матеріалу					
«Задовільний» (2 бали)	Мотивація необхідності вивчення цієї теми, активізація слухачів у процесі викладу матеріалу.					
«Добрий» (3 бали)	Висока ступінь зосередження слухачів, перехід довільної уваги в післядовільну, постановка проблемної ситуації і знаходження способів виходу з неї, відсутність байдужих на занятті.					
«Високий» (4 бали)	Застосування інноваційних технологій з урахуванням особливостей категорій слухачів .					
7. Науково-методична підготовка (володіння теорією і методикою, передовим досвідом, нормативною базою за предметом (модулем) викладання) (1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Обмеження підготовкою ВНЗ, відсутня орієнтація на самоосвіту.					
«Задовільний» (2 бали)	Орієнтація на передовий педагогічний досвід. Намагання застосувати його окремі елементи. Робота з підвищення його фахового рівня.					
«Добрий» (3 бали)	Використання однієї з інноваційних технологій у власній роботі.					
«Високий» (4 бали)	Авторська школа. Науково-методичні посібники й інші друковані праці.					

8. Вміння реалізувати провідні ідеї щодо свого предмета (модуля) викладання (1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Автоматичне засвоєння матеріалу, “зазубрювання” слухачами тексту.					
«Задовільний» (2 бали)	Репродуктивне засвоєння матеріалу, нечітке виділення основної ідеї теми.					
«Добрий» (3 бали)	Конкретизація основних ідей матеріалу теми, мотивація важливості цього матеріалу з допомогою різних форм і методів, націлених на зосередження уваги слухачів.					
«Високий» (4 бали)	Систематичність роботи педагога у напрямку досягнення високого рівня індивідуальної роботи слухача та його вміння виділяти ідеї теми самостійно					
9. Результати навчальної діяльності (1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Відчуженість, нерозуміння свого місця в навчальному процесі.					
«Задовільний» (2 бали)	Пасивність, скерування лише на виконавчу роль.					
«Добрий» (3 бали)	Активна участь у навчальному процесі, робота в творчих, відкритих заняттях.					
«Високий» (4 бали)	Генератор і втілювач ідей на покращення навчального процесу.					
10. Професійно-соціальний і психологічний статуси педагога (авторитет, особисті якості) (1-4 бали)						
«Недостатній» (1 бал)	Невиразна, суперечлива суть педагога, відсутність поваги з боку слухачів та колег.					
«Задовільний» (2 бали)	Замкнутість, нерішучість навіть у тому, чим володіє, певна відчуженість щодо колег, педагог-індивідуаліст.					
«Добрий» (3 бали)	Педагог – майстер. Володіє формами групового спілкування як з колегами . так із слухачами.					
«Високий» (4 бали)	Педагог – віртуоз. Володіє всіма формами матеріалу, має високий рейтинг у колег і слухачів.					

Точність і достовірність оцінки діяльності педагогічного працівника залежить від кількості експертів.

У міжквестаційний період вивчається досвід роботи педагогічного працівника за наступною програмою:

Програма
вивчення досвіду педагогічного працівника

1. Відвідати систему занять педагогічного працівника _____.
2. Провести співбесіду з педагогічним працівником.
3. Викладачеві _____ на підставі досвіду і матеріалів педагогічних, методичних журналів і спеціальної періодики з питань цивільного захисту підготувати рекомендації для _____.
3. Запланувати виступ _____ на засіданні методичної комісії.
4. Методичній комісії розглянути на засіданнях питання про застосування досвіду викладача _____ з урахуванням специфіки модуля навчання.
5. Організувати виставку матеріалів про роботу викладача _____ - у методичному кабінеті.
6. Організувати консультації викладача _____ у методичному кабінеті.
7. Запланувати виступ _____ на засіданні педагогічної ради.
8. Провести педагогічний консилиум з досвіду роботи викладача _____ з проблеми _____.
9. Провести творчий звіт викладача.
10. Оформити досвід викладача _____.
11. Створити творчі групи з питань розробки, освоєння і впровадження досвіду викладача _____.

Педагогічні працівники, які претендують на підтвердження вищої категорії та педагогічного звання готують творчий звіт за наступною схемою:

План-схема
творчого звіту педагогічного працівника

1. Конкретні дані про педагогічного працівника (Персоналія):

Персоналія

педагогічного працівника, який атестується на присвоєння педагогічного звання _____

- 1). Прізвище, ім'я, по батькові _____
- 2). Число, місяць, рік народження _____
- 3). Освіта _____

4). Вищий навчальний заклад _____, рік закінчення _____, диплом № _____ виданий _____.

5). Спеціальність за дипломом _____

6). Дата, спеціальність, заклад, в якому відбувалось підвищення кваліфікації, його результат: при _____, Посвідчення № _____ від _____ при _____, Посвідчення (Сертифікат) № _____ від _____.

7). Дата початку педагогічної діяльності _____, стаж безпосередньої педагогічної роботи _____.

8). Основні етапи педагогічної діяльності (посади, в яких установах) _____

9). Посада і місце роботи _____

10). Кваліфікаційна категорія _____, наказ _____ від _____ № _____

11). Педагогічне звання _____, наказ _____ від _____ № _____

12). Суттєвість педагогічної доробки (методичні посібники, методичні розробки, тези наукових докладів, повідомлень, статей тощо) _____

13). Короткий зміст методик, які використовуються на практиці _____

14). Твори автора педагогічного досвіду _____

15). Література та педагогічний доробок працівника _____

2. Пропозиції педагогічного працівника, спрямовані на вдосконалення навчального процесу курсів.

3. Написання методичних розробок.

4. Прочитання лекцій та доповідей.

5. Проведені відкриті заняття.

6. Виступи на педагогічних радах, засіданнях методичних комісій, конференціях тощо.

7. Участь у створенні навчальної матеріально - технічної бази, наочності, дидактики.

8. Методичні підходи, які використовує педагогічний працівник у навчальному процесі для його активізації.

9. Як педагогічний працівник використовує передовий досвід колег у своїй практичній роботі.

10. Діловий стиль у навчальній роботі..

11. Проблема (тема), над якою працює педагогічний працівник:

Орієнтовна схема

роботи педагогічного працівника над проблемою (темою)

- 1). Назва теми і у зв'язку з чим виникла думка про роботу над нею.
- 2). Яка кінцева мета була поставлена перед початком роботи над темою?
- 3). У чому проявляється принципова новизна теми, що розробляється.
- 4). Який час і на заняттях з якими категоріями слухачів перевіряється дана проблема, позитивні результати?
- 5). Як удосконалюється підготовка до занять з урахуванням пропозицій теми, що розробляється (час, що витрачається на підготовку до занять, рівень новизни, інформативності матеріалу, що викладається, тощо)?
- 6). Проведена робота на конкретних прикладах (тематичний план, система занять з теми, окремі заняття, відгуки слухачів, відгуки колег тощо).
- 7). Особиста думка про ефективність проведеної роботи.
- 8). Яка література використовувалась при розробки теми?
- 9). Які завдання, з Вашої точки зору, ще не вирішені?
- 10). Рекомендації своїм колегам щодо впровадження здобутого досвіду у їх практику.

Атестаційна комісія на своїх засіданнях може розглянути результати аналізу ходу роботи з атестації, заслухати звіти представників адміністрації та методичних працівників, які закріплені за педагогічними працівниками та підсумки проведення звітів педагогів.

Підсумком роботи на цьому етапі підготовки до атестації є подання до 1 березня до атестаційної комісії характеристики діяльності педагогічного працівника у міжатестаційний період.

Рекомендації

до складання характеристики діяльності педагогічного працівника

1. Грамотність і достовірність анкетних даних.
2. Діловий стиль.
3. Послідовність і логічність викладу.
4. Відображення специфіки навчального заняття.
5. Порівняння рівня якостей працівника між теперішньою та попередньою атестаціями.
6. Використання технічних засобів навчання.
7. Вивчення і впровадження передового досвіду.
8. Участь у просвітницько-інформаційній роботі та пропаганді знань серед населення з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях.
9. Участь у громадському житті курсів.
10. Реалізація основних вимог удосконалених програм навчання.
11. Відповідність змісту характеристики висновкам і рішенням засідання комісії.
12. Участь у методичній роботі.

Особливу увагу необхідно звернути на наявність в характеристиці оцінки виконання педагогічним працівником посадових обов'язків, відомості про його професійну підготовку, творчі та організаторські здібності, ініціативність, компетентність, організованість, морально-психологічні якості, дані про участь у роботі методичних об'єднань, інформацію про виконання рекомендацій, наданих попередньою атестаційною комісією, тощо.

Характеристика керівних кадрів додатково має містити відомості про ставлення до підлеглих, здатність організувати педагогічний колектив для досягнення певних завдань, вміння приймати відповідальні рішення.

Педагогічний працівник не пізніше як за десять днів до проведення атестації ознайомлюється з характеристикою під підпис.

Оцінювання діяльності педагогічного працівника, який представляється на вищу категорію, здійснюється за наступними показниками. Загальна оцінка діяльності визначається як сума середніх балів за 10 показників. Середній бал кожного з 10 показників визначається як середньо арифметичне від суми балів всіх експертів за показник, поділеної на кількість експертів.

Показники

оцінки діяльності педагогічного працівника, які надсилаються до атестаційної комісії при ДСНС України при проведенні атестації

№ з/п	Показник діяльності педагогічного працівника	Середній бал показника за оцінками експертів
1	Планування роботи педагогічного працівника (зміст, форми, методи на основі державних вимог і особливостей категорій слухачів навчальної групи)	
2	Уміння коригувати навчальний процес залежно від досягнення результатів (його вдосконалення під час одержання негативних результатів)	
3	Науково-методична діяльність	
4	Матеріальне забезпечення діяльності	
5	Педагогічна техніка (володіння формами, методами навчального процесу)	
6	Мотивація слухачів до активної пізнавальної діяльності	
7	Науково-методична підготовка (володіння теорією і методикою, передовим досвідом, нормативною базою за предметом (модулем) викладання)	
8	Вміння реалізувати провідні ідеї щодо свого предмета (модуля) викладання	
9	Результати навчальної діяльності	
10	Професійно-соціальний і психологічний статуси педагога (авторитет, особисті якості)	
Загальна сума балів оцінки діяльності педагогічного працівника, бал		

Приклад:

№ з/п	Показник діяльності педагогічного працівника	Оцінка експертів, бал					Середній бал показника за оцінками експертів
		1 експерт	2 експерт	3 експерт	4 експерт	5 експерт	
1	Планування роботи педагогічного працівника (зміст, форми, методи на основі державних вимог і особливостей категорій слухачів навчальної групи)	2	3	3	3	3	14:5=2.8
2	Уміння коригувати навчальний процес залежно від досягнення результатів (його вдосконалення під час одержання негативних результатів)	3	3	3	3	2	14:5=2.8
3	Науково-методична діяльність	2	3	2	2	2	11:5=2.2
4	Матеріальне забезпечення діяльності	2	2	3	3	2	12:5=2.4
5	Педагогічна техніка (володіння формами, методами навчального процесу)	2	3	3	3	2	13:5=2.6
6	Мотивація слухачів до активної пізнавальної діяльності	2	3	2	3	2	12:5=2.4
7	Науково-методична підготовка (володіння теорією і методикою, передовим досвідом, нормативною базою за предметом (модулем) викладання)	2	2	2	2	2	10:5=2.0
8	Вміння реалізувати провідні ідеї щодо свого предмета (модуля) викладання	2	3	3	3	2	13:5=2.6
9	Результати навчальної діяльності	2	3	2	3	2	12:5=2.4
10	Професійно-соціальний і психологічний статуси педагога (авторитет, особисті якості)	3	3	3	3	3	15:5=3.0
Загальна сума балів оцінки діяльності педагогічного працівника, бал		25.2					

Отже, загальна сума балів оцінки діяльності педагогічного працівника відповідає вимогам до кваліфікаційної категорії рівня «спеціаліст».

Атестація педагогічних працівників здійснюється атестаційною комісією Центру в термін до 1 квітня.

Засідання атестаційної комісії проводиться у присутності працівника, який атестується. Під час засідання атестаційної комісії педагогічний працівник має право давати усні та письмові пояснення, подавати додаткові матеріали щодо своєї професійної діяльності.

За рішенням атестаційної комісії атестація може бути проведена за відсутності працівника, якщо він не з'явився на засідання атестаційної комісії з

об'єктивних причин (службове відрядження, територіальна віддаленість, тривала хвороба та інші причини, що перешкоджають присутності на засіданні) і дав на це письмову згоду, за винятком випадків атестації працівників, стосовно яких порушено питання про невідповідність займаній посаді.

У разі неявки педагогічного працівника, який атестується, на засідання атестаційної комісії без поважних причин комісія після з'ясування причин неявки може провести атестацію за його відсутності.

Засідання атестаційної комісії оформлюється протоколом, який підписується всіма присутніми на засіданні членами атестаційної комісії.

Члени атестаційної комісії можуть у письмовій формі викласти окрему думку щодо рішення атестаційної комісії, яка додається до протоколу.

Рішення атестаційної комісії повідомляється педагогічному працівнику одразу після її засідання під підпис.

На кожного педагогічного працівника, який атестується, оформлюється атестаційний лист у двох примірниках, один з яких зберігається в особовій справі педагогічного працівника, а другий не пізніше трьох днів після атестації видається йому під підпис.

Розписка про отримання другого примірника атестаційного листа може бути зроблена на першому примірникові атестаційного листа або у спеціальному журналі.

У разі прийняття атестаційною комісією позитивного рішення начальник Центру видає наказ, який доводиться до відома атестованого, колективу та подається у бухгалтерію для нарахування педагогічному працівникові заробітної плати згідно з встановленим посадовим окладом.

Підсумки атестації підводяться на засіданні педагогічної ради у квітні поточного навчального року.

Документи педагогічних працівників, відносно яких атестаційною комісією Центру прийняте рішення про порушення клопотання перед атестаційною комісією при ДСНС України про встановлення або підтвердження (не підтвердження) їм кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії», присвоєння або підтвердження (не підтвердження) педагогічного звання, надсилаються до атестаційної комісії при ДСНС України через Інститут державного управління у сфері цивільного захисту, а саме:

1. Клопотання перед атестаційною комісією при ДСНС України.
2. Атестаційний лист у двох примірниках атестаційної комісії Центру щодо атестації педагогічного працівника на кваліфікаційну категорію "спеціаліст вищої категорії" та присвоєння (підтвердження) відповідного педагогічного звання.
3. Персоналія (анкета) педагогічного працівника - автора педагогічного досвіду (у структурі тематичного творчого звіту).
4. Твори автора досвіду (звіт про результати роботи над проблемою, перелік методичних посібників, методичних розробок, тези наукових доповідей, повідомлень, статей тощо, текст - 1-2 із вищенаведених матеріалів).

5. Копія посвідчення про навчання педагогічного працівника на курсах підвищення кваліфікації при навчальному закладі післядипломної педагогічної освіти та відповідність рівня його теоретичної підготовки вимогам, встановленим до вищої кваліфікаційної категорії.

6. Копія сертифікату про проходження педагогічним працівником додаткової спеціальної підготовки у сфері цивільного захисту.

7. Копія диплому про освіту.

8. Витяг з протоколу засідання атестаційної комісії Центру.

9. Копія атестаційного листа з попередньої атестації, що засвідчує наявну категорію (педагогічне звання) педагогічного працівника, завірена підписом керівника та печаткою Центру.

10. Показники оцінки діяльності педагогічного працівника, який представляється на вищу категорію.

До 20 квітня поточного навчального року атестаційна комісія при ДСНС України розглядає клопотання атестаційної комісії Центру і приймає відповідні рішення.

Порядок прийняття рішення атестаційною комісією при ДСНС України та його оформлення аналогічні порядку роботи комісії Центру.

Перший примірник атестаційного листа, після розписки на ньому атестованого педагогічного працівника надається керівникові закладу, а другий - педагогічному працівникові, який атестується.

У разі незгоди з рішенням атестаційної комісії Центру педагогічний працівник має право у десятиденний строк з дня вручення йому атестаційного листа подати апеляцію на рішення атестаційної комісії до атестаційної комісії вищого рівня.

Рішення атестаційної комісії при ДСНС України є остаточним.

Рішення атестаційних комісій можуть бути оскаржені в установленому законодавством України порядку.

